

Vsled odloka deželnega šol. sveta z dne 31. avg. 1889 štev. 5380 se je ukrenilo, da se imajo otroci svetokriške šole na teden po 3, oziroma 4 ure vaditi v nemškem jeziku, sicer pa je učni jezik po vsem slovenski. Ker se ni nihče pravodobno oglašil zoper ta ukaz, postal je pravokrepen in ga sme spremeniti le kak višji urad, n. pr. ministerstvo. Čudno torej, da si tako pravico prisvoja okrajni šolski svet, da višjeuradne odloke kar meče — v koš! Še bolj čudno pa da, je predsednik okrajnega šolskega sveta dal glasovati za ta nepostavni predlog in ga odobril s tem, da ga je razglasil krajnemu šolskemu svetu in vsem občinam svetokriškim.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Dobro je prevedel iz nemškega ¹⁾ tudi balado »Jelen v gozdu«. Tukaj le par vrstic:

O jelen, mladi jelen! ti strelca ne poznaš.
Prej strel'c ne jenja zelen, da mu življenje daš.
O joj! spet puška poči — prepozen zdaj je strah,
Sicer enkrat še odskoči — al' mrtve pade v mah.

Neskrbni mladi jelen, si ti o'j grešnik sam!
Smrt pa je strelec zelen, povsod ti za petam';
En- dvakrat le postraši, predrami nas želi,
Gorje pa duši naši, ko v tretje zagromi! ²⁾

Zlasti gladko teklo mu je pa pero, ko je opisaval življenje Matevža Nakar, sirskega nadškofa in velicega sluzabnika božjega. Nakar bil je potomec zlahtne rodbine v Mosulu, ki je bila že od davnih časov udana tako zvani Jakobovi krivoveri. Tudi mladi Matevž bil je krivoverec in pozneje krivoverski mašnik in nadškof v Mosulu. Mladi nadškof je ves gorel za vero svojih očetov in je katoličane, ki so v tistih krajih sicer bolj redko nasejani, silno preganjal. Nakar prišel je preganjal katoličanov tudi v mesto Alepo; a ondi sreča ga milost božja. V samostanu lazaristov prepriča sivolasa misijonar Nakarja njegove zmote tem laglje, ker vé, da Nakar ne preganja katoličanov iz hudobije, nego iz nevednosti, kakor nekdanj sv. apostol Pavel, meneč, da opravlja Bogu prijetno delo, če katoličane preganja.

Kakor je bil Nakar prej krut preganjalec cerkve Kristusove, tako postal je zdaj goreč njen apostol. Toda s tem nakopje si srd Jakobovcev in njihovega patriarha. »V temno in mokretno podzemeljsko ječo so ga vrgli in mu dali težke verige okoli vrata. Ali srd patriarha s tem še ni bil utolažen. Zvezanega ukaže peljati v neki samostan in ga tamkaj vreči v izsušeni vodnjak, kjer ne dobi druge hrane, kakor vsakih 24 ur mali košček kruha in vode. Vsak dan ga iz vodnjaka potegnejo ter vržejo na stol, kjer ga patriarh z lastno roko tako dolgo s palico tepe, dokler mu roka ne obne-more. Slednjič ukaže, krono z železnim trnjem vpleteno na glavo mu djeti, v njo potisniti, potem ga zapreti v malo izbico, in okna in vrata zazidati, naj tamk aj gladu umrje. Neka Kurdiška princesinja gre po božji volji mimo Nakarjeve stanice, sliši mlo njegovo zdihovanje in ga reši.« ³⁾

Nas je neka opazka v tem životopisu nagnila, da smo tukaj posneli nekoliko črtic iz življenja junaškega spovedovalca sv. vere. Kosar namreč govoreč o lazaristu, ko je spreobrnil Nakarja, piše pod črto: »Lazaristi so duhovniki sv. Vincencija Pavlanskega, kateri imajo svoje misijone v Aziji, Afriki in Ameriki, a tudi

v Evropi neizrečeno veliko dobrega storijo.« ⁴⁾ Ta prijazna in očitna pohvala delovanja oo. lazaristov nas namreč opozarja, da je Kosar menda že tačas na mislih imel, stopiti v družbo »misijonskih duhovnikov« ali lazaristov.

Svoje dni — kakor smo rekli — Kosar giedé svojega poklica ni imel nobenega boja, kakor ga mora biti marsikateri drug mladenič. Zato pa se vname zdaj tem hujša vojska v njegovem srcu, ki je več let vznemirjala njegovo dušo. Motila ga je namreč skušnjava, ali je stan svetnega duhovnika njegov pravi poklic, ali je morebiti poklican v redovnika in v samostansko življenje.

Poizvedujmo, kako se je Kosarju rodila misel, da je poklican stopiti v družbo lazaristov. Pred vsem treba omeniti, da je Kosar bil pobožen in svet duhovnik, in nas torej ne more čuditi, če se njegov duh vspenja do popolnosti, in da mu v njegovih ušesih zvoni vabljiva beseda Kristusova: »Hočeš pa popoln biti, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih: in pridi in hodi za menoj!« — Na dalje je ljubi Bog po hudi bolezni, ki je Kosarja spravila na kraj groba, tako glasno potrkal, da se je zvesti hlapec hitro popaščil na pot popolnosti, da ga smrt ne najde nepripravljenega. Skušnja namreč uči, da če eno skledico tehtnice obtežimo, drugo naglo naze-nemo kvišku, in da tudi človeška duša nikdar tako vstrajno ne misli na Boga in na večnost, kakor če telo nosi težki križ dolgotrajne bolezni. Slednjič gotovo ni ostala brez vpliva na mladega duhovnika smrt ljubega očeta, katerega je ljubi Bog v najlepših letih moške dobe poklical na račun. Škof sam ga namreč tolaži zbok tolike zgube, rekoč: »Bodimo prepričani, da Bog taka obiskovanja zlasti nam duhovnikom rad pošilja, da bi ljubezen našega srca očistil, naše nagnjenje do mesa in krvi zatrl in nas celo in popolnoma za sebe pridobil.«

Radovedni smo še slišati, zakaj je Kosar mislil ravno na družbo misijonskih duhovnikov? Tukaj zopet poudarjamo, da je bila zlasti beseda njegov dar, katerega je prejel od Boga, in je torej celo razumljivo, zakaj je hotel vstopiti v družbo misijonskih duhovnikov ter postati misijonar. — V tem času obljubi tudi imenitna in imovita rodbina škofu Slomšekcu zdatno podporo, če bi ga bila volja, uvesti v svoji škofiji družbo misijonarjev sv. Vincencija. Poprejšnji cesar Ferdinand zanimal se je za to stvar. Ta ponudba bila je kakor vesel glas z nebes za dobrega pastirja, ki je bil velik prijatelj misijonov. Slomšek takoj predlog vsprejme ter odloči lepo in prostorno cerkev sv. Jožefa poleg Celja za misijonsko cerkev in hišico poleg cerkve za stanovanje misijonarjev. Toda kaj bodo nemški misijonarji v slovenski škofiji počeli? Družba je namreč imela sicer že dosti nemških duhovnikov, ali slovenskega še nobenega. Vendar apostolski škof se tudi tega napotka ne ustraši. Ali ni moči Bogu, ki more Abrahamu iz kamenna vzbuditi sinove, tudi sv. Vincenciju med Slovenci vzbujati duhovnih sinov?

Kosar torej sluti skrivne želje svojega škofa, naj bi misijonska hiša v Celju ne ostala prazna, in že je pripravljen vstopiti v družbo lazaristov. Kosar se namreč ni nikdar vojskoval zunaj vrste na svojo roko, ampak vedno je zvesto stal v vrsti ob strani svojega škofa, izvršujoč ne samo njegova povelja, nego tudi opazujoč želje njegove. S tem korakom je Kosar res oveselil srce svojega škofa. Ko mu namreč Kosar razodene namene svojega srea, odgovori mu Slomšek: »Močno me je razveselila vest, da ste se odločili vstopiti v družbo misijonskih duhovnikov sv. Vincencija, ker smatram vas celo sposobnega za ta poklic, če le ne bo ostro redovno

¹⁾ Erzählungen und Humoresken von J. Em. Veith (3. Bd.)

²⁾ Drob. 1852.

³⁾ Drob. 1852.

⁴⁾ Stran 110.

življenje na kvar vašemu zdravju; kajti zvedel sem, da čestokrat boleilate in zavoljo svoje gorečnosti menda tudi premalo gledate na svoje zdravje. Pred veliko nočjo (1851) nikakor ne morete odpotovati;¹⁾ tudi bo treba počakati, kako se bodo politične spletke na Francoskem razvzljale. Če je trden vaš sklep, kazalo bi, da se pri- lično seznanite s francoskim jezikom, a da tudi molite, da ljubi Bog naše podjetje utrditi in blagosloviti blago- voli. Toda presveta in premodra volja božja naj bo češčena v vseh rečeh! Po vuzmu vas pričakujem prav gotovo. Veselo alelujo vam želi vaš vas ljubeči škof Anton Martin.

Gospodarske stvari.

Nasad gorice.

Bog je največji gospodar, ki ima najširšo gorico, katero sveta cerkev (sorek, šorek, vinograd) imenuje. Ljubi Bog jo je pa tudi dobro obdelal in vse storil, kar je bilo potrebno in mogoče. Zato pravi: Kaj bi še več bil moral storiti moji gorici in nisem storil? Pa pri- čakoval sem grozdje, obrodila mi je viniče. Tako tudi ti, skrbni kmetič, svoj vinograd lepo, marljivo obdeluješ, pa morda zadosta dobre kapljice ne pridelas, ker imaš menda slab nasad ali lagodno trsovje v svoji gorici.

I. Nasad Štajarskih goric ima naslednje sorte trsov:

1. Zlahtnina — bela; (Weisser Gutedel) bela plemenka.
2. Portugalec modri; (Blauer Portugiser) modra kralje- vina, sodi bolj za brajde.
3. Zlahtnina rudeča; (Rother Gutedel) črna plemenka, rudeč španjolec, rudeč toka- jec.
4. Muškat; sploh znan.
5. Burgundec modri; (Blauer Clävner) moder klevnjak, rana sorta.
6. Grašica laška; (Wülsch-Riesling) dobra za močvirne kraje, debele ja- gode, rodna.
7. Klevnjak črni; (Rother Clävner) Rulän- der.
8. Kozjek modri; (Boksbeutel, Trollinger) ima belo- rižnat les.
9. Dinka mala; (Rother Traminer) brz na- mesto: Dimka.
10. Zelenčič; (Sylvaner) zeleni klešec; mušca (Fliegentraube).
11. Vranek, (Blaue Zimmttraube), drobna črnina, mala modrina.
12. Moslovec; (Mosler) ljutomersčina, šipon, maljak, tokajec, doma iz Moslovine v Granici.
13. Burgunder beli; (Weisser Burgunder, Weis- ser Clävner), beli klevnjak.
14. Kapčina; (Blauer Köl- ner, Hainer), laška črnina, kavčina.
15. Kadarka; (Schwar- zer Mosler), črni moslovec.
16. Grašica bela; (Klein- riesling, Gewürztraube), mali natrkani grozd.
17. Kavka bela; (Gelber Ortlieber, Weisser Burgunder), črna kavka je Vinarij.
18. Ranifolina; bela in rudeča (Rother Velt- liner).
19. Peček (Weisser Elbling).
20. Rjavina; raste pri Slov. Bistrici.
21. Belina (Heinisch).
22. Lipavščina.
23. Savina.
24. Tantovščina.
25. Volovina (Ochsenaugen).
26. Morsina.
27. Zelenika.
28. Goldstingl.
29. Izabela itd.

II. Slab nasad dajo naslednje sorte trsov: Lipav-ščina; sicer je rodna, tudi se po pozebi, pa daje netre- pežno, megljeno vino, katerega se kupec rad ne prime. Belina; jako rodna pa daje mehko vino, rano dozori in rada gnije. Zelenec ali zelenika; drobna in debela; debela zelenika je sicer rodovita, pa redkokdaj prav dozori, zato še ti drug most pokvari. Žmikanj jo posebej, pusti jo za starino, pa boš v tretjem letu imel dober in zdrav napitek, ki žene na vodo. Drobno zeleniko pa smo nekdanj krčili, ali izkopali, kar ni bilo modro; zdaj jo bomo precepili, ker skušnja je pokazala, da se je usica rada ne loti. Slab nasad je tantovina, sovina, ki je sicer rodna, pa še za domačo rabo malopridna. Z boljšimi sortami jo precepi; te so: Rafolina, bela in rjava, ki rada nosi, rano dozori, dasiravno vino ni močno,

ni trpežno. Rjavina, ki daje mostu iz drugih sort prav prijeten okus. Črnina da trpežno vino, katero kranjski kupci štimajo, nemškim pa je previsoke barve.

III. Najboljši nasad dajo: Šipon ali mozler; pozno je zrel, tudi mu dež mehurcev hitro ne premoči, ne gnije. Španjolec; sladko, ne prerano grozdje. Zlahtnina; bela in rudeča. Mušca; bela in črna. Muškat; ta je za- čimba mosta. Kapčina ima mnogo sladkorja v sebi. Kavka; ta je mati slavnega vinarija.

(Konec prih.)

Poročilo XV. občnega zbora društva „Kmetova- lec“ v Gotovljah s sadno razstavo.

(Konec.)

Za Savinjsko dolino primerne vrste jabolk: 1. Beli zimski kalvil, najplemenitejši namizni sad. 2. Rumeni befeffer (lepocvet), nastal iz semena b. z. kalvila. 3. Ka- nadška rajneta, fini namizni sad in v trgovini jako ce- njena vrsta. 4. Ananas rajneta je fini namizni sad. 5. Ribstonov peping, je v trgovini zelo iskan. 6. Parker-jev peping, tudi zelo cenjena vrsta v trgovini. 7. Šta- jarski zimski mošanekar je za Štirsko posebno važna vrsta. 8. Sevniska voščenska je doma v Sevnici in jako priporočljiva. 9. Angleška zimska zlata parmena je jako rodovitna in se lahko proda. 10. Veliki renki bob je posebno za nasade ob potih zelo priporočljiva vrsta, posebno pa za sadjevec, pa tudi za prodajo. 11. Dama- zonova rajneta je zelo priljubljena. 12. Velika kaselska rajneta je silno rodovita vrsta, sad se koj lahko proda. 13. Grafensteiner, plemenito, fino jabolko daje posebno dober sadjevec in se pa tudi na vsak drug način dobro porabi. 14. Rudeči štetinec pa ima pozno roditi, tudi trpi in je v trgovini dobro iskan. 15. Danciški robač, na vsak način porabljen. 16. Šampanjska rajneta je posebno cenjena mostnica. 17. Karmelitska rajneta, tudi rajneta postrvica imenovana, je plemenita, trpežna vrsta jabolk. 18. Plemenita rajneta je izvrstna za trgovino.

Priporočljive vrste hrušk: 1. Dobra Lojza od Avranske, dobra namizna hruška meseca septembra. 2. Kolomova jesenska maslenka, namizna hruška, zori me- seca oktobra. 3. Bosova, dolga hruška. 4. Rjava mas- lenka, je godna septembra do oktobra. 5. Napoleonova maslenka je fine vrste. 6. Dielova maslenka je pleme- nita vrsta za trgovino, primeroma se drži do zime. 7. Vojvodina Anžulemska je velika in jako priljubljena ple- menita hruška. 8. Espersenova bergamotka je jako dobra hruška. 9. Ligetova maslenka je jako fina zimska hru- ška za trgovino. 10. Hardenpontova zimska maslenka je jako trpežna zimska hruška. 11. Michilnska Jozefina, zimska hruška. 12. Zimska dekanovka je za trgovino izborna.

Hruške mostnice: Koroška mostnica. Romel- terca. Weilerjeva mostnica.

Sejmovi. Dne 10. decembra pri Sv. Jakobu pod Kalobjem, v Bučah, v Št. Ilju v Slov. gor. in v Dobovi. Dne 13. decembra v Jurklostru, pri Sv. Duhu na Stari gori, v Studenicah, Zalcu, na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem) in pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Dne 14. de- cembra v Kaniži pri Ptuj (svinjski sejem).

Dopisi.

Iz Gornje-Radgonskega okraja. (Varuh!) Zima je, čas počitka. Za pečko sedim, tobak kadim in premišlujem o minljivosti tega sveta. Naenkrat potrka nekdo na vrata. Kdo je? V sobo stopi moj sosed in stari prijatelj, s katerim se prav rada pomenkujeva o

¹⁾ V Pariz, kjer je glavno semenišče lazaristov.